

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 13/2010-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť P. J., P., zastúpeného advokátom JUDr. J. G., P., pre namietané porušenie základných práv a slobôd podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 a čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 11 ods. 1 a 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 25 C/196/2007-135 z 23. júna 2008 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 3 Co/165/2008-255 z 22. apríla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júna 2009 doručená sťažnosť P. J., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. G., P., pre namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 a 4 Listiny základných práv

a slobôd (ďalej len „listina“), práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 a čl. 7 ods. 5 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 25 C/196/2007-135 z 23. júna 2008 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co/165/2008-255 z 22. apríla 2009.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

«Sťažovateľ sa v civilnom konaní, žalobou voči žalovaným, domáhal vydania bezdôvodného obohatenia za neoprávnené užívanie nehnuteľností v jeho vlastníctve zapísaných na LV č. 13522 v kat. území P., a to parcely C-KN 1518/37 – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 303 m² a parcely C-KN 1518/36 - zastavaná plocha a nádvoria o výmere 207 m², v období od 24. 1. 2007 do 19. 11. 2007. Sťažovateľ žiadal ako náhradu od žalovaných v 1. až 6. rade spoločne a nerozdielne sumu 5.064,73 EUR (152.580,- Sk) s 8,5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 5.064,73 EUR, od 10. 12. 2007 do zaplatenia.

Svoju žalobu odôvodnil tým, že v predmetnej právnej veci sa jedná o výlučné užívanie nehnuteľností, parc. KN C 1518/37 a parc. KN C 1518/36, žalovanými. Ide o komunikačný priestor bytového domu súp. č. 5316, kde okrem iného sa na týchto nehnuteľnostiach nachádzajú rôzne drobné stavby, ktoré užívajú žalovaní a ktoré boli zriadené bez súhlasu právneho predchodcu sťažovateľa. Sťažovateľ má zato, že má voči žalovaným pohľadávku z titulu bezdôvodného obohatenia za neoprávnené užívanie vyššie uvedených nehnuteľností v období od 24. 1. 2007 do 19. 11. 2007 vrátane. ...

Odvolačí súd ďalej uvádza, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je nepochybne majetkovým právom, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné vecné bremeno vzniká „in remm“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne u každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová, a teda nemá charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníctva mal nový vlastník zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. Tento nárok je teda len jeden a podľa názoru odvolacieho súdu má ho len ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý túto nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena. V danom prípade, t. j. v čase

účinnosti zákona č. 182/1993 Z. z., teda dňa 1. 9. 1993. Ďalší vlastník zaťaženej nehnuteľnosti (v danom prípade žalobca) už nadobudol pozemok aj s vecným bremenom, a preto podľa názoru súdu nie je možné, aby ako ďalší nadobúdateľ už zaťaženého pozemku s už existujúcim vecným bremenom, sa domáhal finančnej náhrady za jeho vznik. ...

Pokiaľ žalobca nárok na finančnú náhradu uplatňoval ako bezdôvodné obohatenie, odvolací súd poznamenáva, že finančný nárok žalobcu nie je možné posúdiť ani ako nárok z titulu bezdôvodného obohatenia, keďže pri takomto nároku by žalovaní museli užívať pozemok žalobcu bez právneho dôvodu. Žalovaní majú tento právny dôvod, a to práve vznikom už spomínaného zákonného vecného bremena, a preto sa nejedná ani o nárok z titulu bezdôvodného obohatenia s poukazom na ust. § 151n ods. 3 Občianskeho zákonníka. Tiež s poukazom na ust. § 451 a § 489 Občianskeho zákonníka.»

Sťažovateľ je toho názoru, že namietané rozsudky okresného súdu a krajského súdu porušujú jeho základné právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 a 4 listiny, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 a čl. 7 ods. 5 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Porušenie svojich práv vidí v tom, že krajský súd rozsudkom č. k. 3 Co/165/2008-255 z 22. apríla 2009 potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 25 C/196/2007-135 z 23. júna 2008, ktorým bola žaloba sťažovateľa zamietnutá.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 a 4 listiny, práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 a čl. 7 ods. 5 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom okresného súdu č. k. 25 C/196/2007-135 z 23. júna 2008 a rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co/165/2008-255 z 22. apríla 2009, aby zrušil oba rozsudky a vec vrátil na ďalšie konanie a aby priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 7 ods. 5 ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb

alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 11 ods. 4 listiny vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za náhradu.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Sťažovateľ vytýka rozsudkom okresného súdu a krajského súdu porušenie svojich základných práv a slobôd zaručených ústavou a medzinárodnými zmluvami o ľudských právach, ktoré sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky.

1. Pokiaľ ide o rozsudok okresného súdu č. k. 25 C/196/2007-135 z 23. júna 2008, preskúmaniu ústavnosti tohto rozhodnutia ústavným súdom bráni princíp subsidiarity

zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (III. ÚS 5/05). Takýmto súdom bol krajský súd, ktorý napadnutý rozsudok preskúmal v odvolacom konaní. V tejto časti (pokiaľ ide o rozsudok okresného súdu č. k. 25 C/196/2007-135 z 23. júna 2008) ústavný súd sťažnosť odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05 a iné).

2. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 74/07).

Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej o zjavnú neopodstatnenosť návrhu ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označených základných práv alebo slobôd, reálnosť ktorých by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

V odôvodnení rozsudku krajského súdu č. k. 3 Co/165/2008-255 z 22. apríla 2009 sa uvádza:

«Vecné bremená zriadené na základe zákona majú špecifický režim, upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Zároveň však majú aj súkromnoprávny prvok. Vecné bremeno totiž charakterizuje občianske právo ako právo niekoho iného, než vlastníka veci, ktorého obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Tzv. zákonné vecné bremená tento charakter majú

taktiež. Ich režim nie je úplne totožný s režimom zmluvných vecných bremien, pretože sa riadia špeciálnou úpravou právnych predpisov, avšak nejedná sa o komplexnú úpravu, ktorá by vylučovala použitie všeobecnej úpravy občianskeho práva o vecných bremenách. ...

Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová, a teda nemá charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníctva mal nový vlastník zťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. Tento nárok je teda len jeden a podľa názoru odvolacieho súdu má ho len ten vlastník zťaženého pozemku, ktorý túto nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena. V danom prípade, t. j. v čase účinnosti zákona č. 182/1993 Z. z., teda dňa 1. 9. 1993. Ďalší vlastník zťaženej nehnuteľnosti (v danom prípade žalobca) už nadobudol pozemok aj s vecným bremenom, a preto podľa názoru súdu nie je možné, aby ako ďalší nadobúdatel' už zťaženého pozemku s už existujúcim vecným bremenom, sa domáhal finančnej náhrady za jeho vznik.

Bolo preto vecou pôvodného vlastníka (v danom prípade vychádzajúc z rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. 12C 4/1996, t. j. M. J.), či si nárok na túto finančnú náhradu uplatní alebo nie. V zápornom prípade však nárok neprechádza na nového majiteľa ako kupujúceho. Len pre úplnosť odvolací súd dodáva, že citované rozhodnutie Okresného súdu Prešov 12C 4/1996 je deklaratórne, pretože ním sa len osvedčilo vlastnícke právo M. J. titulom dedenia, a to dňom 9. 1. 1986, teda smrťou poručiťky.

V tejto súvislosti možno poukázať aj na to, že určité finančné „zadosťučinenie“ nového majiteľa zťaženého pozemku je tiež aj v tom, že spravidla kúpna cena pozemku zťaženého vecným pozemkom je nižšia ako u obdobného pozemku bez vecného bremena. Aj tento argument možno použiť pre prijatie záveru o tom, že nárok na finančnú náhradu za vznik vecného bremena má len vlastník nehnuteľnosti v čase vzniku vecného bremena. ...

Pokiaľ žalobca nárok na finančnú náhradu uplatňoval ako bezdôvodné obohatenie, odvolací súd poznamenáva, že finančný nárok žalobcu nie je možné posúdiť ani ako nárok z titulu bezdôvodného obohatenia, keďže pri takomto nároku by žalovaní museli užívať pozemok žalobcu bez právneho dôvodu. Žalovaní majú tento právny dôvod, a to práve vznikom už spomínaného zákonného vecného bremena, a preto sa nejedná ani o nárok z titulu bezdôvodného obohatenia s poukazom na ust. § 151n ods. 3 Občianskeho zákonníka. Tiež s poukazom na ust. § 451 a § 489 Občianskeho zákonníka.»

Základnou námietkou sťažovateľa obsiahnutou v odôvodnení jeho sťažnosti bolo jeho presvedčenie, že oba všeobecné súdy, ktoré vo veci konali a rozhodovali, nesprávne vyhodnotili skutkový stav, pokiaľ ide o vecné bremeno k nehnuteľnostiam a náhradu za zriadenie tohto vecného bremena.

Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach pravidelne vyslovuje názor, že nie je v zásade oprávnený preskúmavať a posudzovať skutkové a právne závery všeobecných súdov, ku ktorým dospeli pri interpretácii a aplikácii zákonov a ktoré sa stali základom pre ich rozhodnutia. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 147/01, II. ÚS 231/04).

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 20/03, IV. ÚS 43/04).

Skutkové a právne závery všeobecného súdu sú jasne zdôvodnené a toto zdôvodnenie je i náležite a obsírne zhodnotené.

Krajský súd sa vysporiadal so všetkými námietkami obsiahnutými v odvolaní sťažovateľa ústavne predvídaným spôsobom.

Závery všeobecného súdu sú logickým pokračovaním dokazovania vykonaného okresným súdom a podradené príslušným právnym ustanoveniam, ktorými sa spravujú pozemkové veci vrátane obmedzenia vlastníckeho práva a náhrady za takéto obmedzenie.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia s ohľadom na ustanovenie § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku zosumarizoval skutkové poznatky a z nich následne plynúce logické úvahy, ktoré viedli oba súdy k záverom vyjadreným vo výrokoch rozhodnutí.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní nezistil žiadne skutočnosti signalizujúce možnosť porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, preto v tejto časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, čl. 11 ods. 1 a 4 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd už viackrát zdôraznil, že vo vlastníckych veciach je príslušný rozhodovať podľa čl. 142 ods. 1 ústavy všeobecný súd. Ak by pri takomto rozhodovaní vznikol postup, ktorý by bol nesúladný s ústavou najmä z dôvodu porušenia základných práv sťažovateľa, bol by nevyhnutný aj zásah ústavného súdu proti takémuto porušovaniu.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti nezistil porušenie procesných postupov garantovaných ústavou, ktoré by mali dopad na garantované vlastnícke práva.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Co/165/2008 z 22. apríla 2009 nezistil žiadne skutočnosti signalizujúce možnosť porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 1 ústavy a čl. 7 ods. 5 ústavy, ktoré sťažovateľ bez ďalšieho ani bližšie nezdôvodnil, preto v tejto časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Na základe uvedeného rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2010